

aúkáamma 1

áqnáae-yupaama

1. áqnáabaqa Áánûqtu wiyômma taróq-uráimma maramá taróq-uráiyé.
2. mi-kánaámá maramá turi-táári ôri umá kéiyé. íarutaraimma máqte-qtaqtaqa íma wáiyé. íma wáitana kaqmáapaqa wáqe-uraiyé. wáqe-uraitana uwáágoma, Áánûqtu ámikai-uwaagoma, non-ánanaakaqa ôri umá yokáiyé. yokáitana kumayuqá máqte-qtupaama aúkáitana
3. Áánûqtu tiráiyé, "iráqma tágaino!" titana iráqma tágaguraiyé.
4. tágaguraitana Áánûqtu aónarena, "iráqóne ôri umá kéiyé." tiráiyé.

tiréna kumayuqá iráqtáma yáikaa-uráiyé. 5. yáikaa-umátukena yíwîqa yaraiyé. kumayuqá áwîqa nokáamma yaréna tágai-kanaama áwîqa waqáama yaráiyé.

yaráitana kumayuqá aúkéna
aaqá iraréna
móra-wagaama ánataguraimma
wení kanaayábá áqnáae-yupaama.

kaayaq-yúpáamá

6 nokómá ôri umá wáiq-uráitana Áánûqtu tiráiyé, "konnámá abayákaráqá uikáae." titana 7. wiyôkaqa utáitana nommá yanaa wáimma ámênáa wáiyé. 8. utáipaqa áwîqa ámîkena aaqá yaráiyé.

yaráimma kumaayuqá aúkéna
aaqá iraréna
móra-wagaama ánataguraimma
wení kanaayábá kaayaq-yúpaámá.

kaomo-yúpaámá

9. áménaa-noqtabama Áánúqtu tiráiyé,
"koko-márámá ínana nokómá áikutaipaqa
waa!" titana nommá, anó-nomma,
únómmá, máqte-nomma áikutaitana
anó-nokaayumma uráitana maragómá
koko-uráiyé. 10. maragómá Áánúqtu
áwîqa yaréna, maramá yaráiyé.
nokómá áwîqa yaréna, nommá yaráiyé.
yaréna káonena "íráqóne ôri umá
kéiyé." tiráiyé.

11. Áánúqtu móragaraqa tiráiyé,
"karaaqtaqtaáqá arakaráqá karú-
íkáae." titana karútaiyé.

12. yaamá, inummá, yakomá, náí-
yaqtaaqa, ínai-yaqtaaqa, kéqoke-
qtaqtaaqa arakaráqá ôri umá
karútaiyé. karútaitana Áánúqtu
aónarena "íráqóne ôri umá kéiyé."
tiráiyé.

13. tiráimma kumayuqá aúkéna
aaqá iraréna
móra-wagaama ánataguraimma
wení kanaayábá kaomo-yúpaámá.

kaayaqté-kaayaqte-yupaama

14. Áánúqtu tiráiyé, "abaúma,
wiyómma, wiyóqá máqte-wiyokaq-wái-
qtaqtaaqa abarokáqá íkáae." titana

abarokáqá uráiyé. abarokáqá
uráitana máqte-qtupaama oómá
makéna kumayuqá iráqtáma yáikaa-
uráitana taróq-uráiyé. taróq-
uráitana abaúmá wágaáama utaráitana
taróq-uráimma wiyómma, wiyóqá
nokáamma itóitana taróq-uráiyé.
miráipoana iráqma tágaimma marabí
wáiyé. wáitana Áánúqtu aónarena
"iráqóne ôri umá kéiyé." tiráiyé.
19. tiráimma kumayuqá aúkéna
aaqá iraréna
móra-wagaama ánataguraimma
wení kanaayábá kaayaqté-
kaayaqte-yupaama.

tiyaápaq-yupaama

20. Áánúqtu tiráiyé, "máqte-nopi-
kamma abarokáqá ôri umá ikáae."
titana 21. abarokáqá ôri umá
uráiyé. "máqte-arabé-kéi-kamma
arabé abarokáqá ikáae." titana
abarokáqá arabéna uráiyé.
noyáákoma, wáábígómá, kaarekómá,
nái-wamma, ínai-wamma ókon-okomma
ôri umá abarokáqá uráiyé. numamá,
máqte-aáyamma-wái-kamma, arabé-kéi-
kamma ókon-okomma ôri umá abarokáqá
uráiyé. abarokáqá uráitana Áánúqtu
aónarena "iráqóne ôri umá kéiyé."
téna 22. tiráiyé "máqte-kamma
áraaqá maraíno, áraaqá marakáino,

titana mirá-uráitana 31. Áánúqtu
máqtema aónarena "íraqóne ôri umá
kéiye." tiráiyé.

tiráimma kumayuqá aúkéna
aaqá iraréna
móra-wagaama ánataguraimma
wení kanaayábá abapaké-
móra-yupaama.

aúkáamma 2

abapaké-kaayaq-yúpáámá

1. miráuma wiyômma maragaráqá máqte-
mikáq-wai-qtáqtaakaraqa ánataguraiye.
2. wení ayáániqa ánataguraitana
Áánúqtu yanaapáq-wágáámá agátuwe
paá máqe-urena ayáániqa ímataiyé.
ayáániqa ímatai-wagaagoni kanaayábá
abapaké kaayaq-yúpáámá. 3. mi-
kágáátábámá Áánúqtu tiráiyé "íbêq-
wagaama káqo-kagaama wáiyé. káqomma
kéitaqa aaremá maráune." titana
abapaké-kaayaq-yúpáámá miráuma aaremá
makáitana aammá aúkaiye. 4. miráuma
wiyômma maramá taróq-urái-manire.
maa-mániqá aráimma kéipo.
7. Áánúqtu maramá maténa minnánapo

waagómá taróq-uráiyé. taróq-uréna
waagóní aipí agatúwaitana waagómá
itóuma aáma-kémarai-nakoma máqe-
uraiyé. Áánûqtu áwîqa ámikena
Ááqtaama yaráiyé.

8. Áánûqtu yómmá anó-qtomma
yokéna wemá Ááqtaama áwîqme iréna
mi-qtópi máma ákaraiyé. yópáq-wái-
marukoni áwîqa Irénapaqa. mikáké
anó-nomma wáitana yópáqá nomma
wáqe-uraiyé. mi-qtópimma yaamá ôri
umá wáqe-uraiyé. aúkáápimma kaayaq-
yámá itóuraaye. móra-yama waayúkagoma
mi-qtááyárammá nénaraa íma puiné iné.
paá mániyé. ááqibo káqo-qtama
waayúkagoma mi-qtááyárammá nénaraa
aákoma itané iné. 15. Áánûqtu

Ááqtaaqtabama timá-míkaiyé. "emá
yómmá kawáá uwo! 16. yópáq-wái-
qtaayaramma nánóne. 17. ááqibo
kímóra-yaama aúkáápima wái-qtama
aákoma itái-yámá mi-qtááyárammá
néraa íráqó-qtáqtaaqtabama tai-
yaqtaaqtabama itané ónae. mi-
qtááyárammá náanabo ináakao! néma
puínóne."

18. Áánûqtu aúyánánóbáqá tiráiyé,
"Ááqtaama ayúwaitana taiq-iyé.
wenamá máitaqa wení áwáqnaagoma
anógaaoraa-kamma taróq-ónúne."

19. téna wemá máqte-kamma kéqoke-
kamma waiwaama, póiyamma, taiwamma,
numamá, noyááqa, máqte-marabiké-
taróq-urái-kamma yiwîqme iráiyé.

20. iréna Ááqtaama aráátiraitana
Ááqtaama yíwîqa yamá yímîkaiye.
yímîtuwaitana Ááqtaaraakamma íma
máqe-uraiye. 21. íma máitana
Áánûqtu tiráíye, "wagaa" titana
Ááqtaama aúwaguráíye. anó-qtupaama
waguré máqe-uraitana Áánûqtu
aíqtaama yomá abakéna arautammá
yabitimá matuwéna aíqtaama yabitimá
arááqtaraiye. 22. arááqtatuwena
arautakáqá aaramá taróq-uráíye.
taróq-uráitana Ááqtaama itóitana
Áánûqtu aaramá áwîqme ámîkaiye.
ámîkaitana 23. Ááqtaama tiráíye.
"íbêqa kekáákammá máíye.
kétûmiye.
tirautakákénákóé.

waagóní ááyaqnobake mataítaqa
áwîqa aaramá kéyaune."

24. titana miráitana waagómá aboámá
anóama ayuwéqa kégoiye. aaramá
iyakéna ánáakote matúq-matuq-máitata
awaikógará ánáakogara mi-mórá-áumá
mááye.
25. yenákátí unáákáqtôma íma
wáitana ááqibo agayemá íuraitana
ikatiqa íuraaye.

aúkáamma 3

1. irakabayaakómá aáq-ítárai-
nakoma máqe-uraiye. wemá aaragótábámá
tiráiyé, "Aánûqtu ara timá-míkaiyo?
'máqte-qtopaq-wái-qaayaramma íma
nánóne' mirá-tiraiyo?" 2. titana
aaragómá tiráiyé, "ímiye. máqte-
qaayaramma náyúyamibo. 3. ááqibo
kímóra-yaayaramma ínayuyamiye. mi-
qtááyarámmá yópáq-aúkáapi-taraqa
wáiyé. 'mi-qtááyarámmá ínaakao!'
tiráiyé. mi-qtááyarámmá ánêkuyeka
pukóyúye." titana 4. irakabayaammá
tiráiyé, "íma puí-íyóye. 5. ípuyeka
nááyoyama taáraramma yarótáginaka
íráqó-qaqtaaqtabama taí-yagtaagtabama
máqtemma itáyóye. miráuma ítáma

Aánûqturaa-waayukama auráyóye.

Aánûqtu miráuma ítáraiye." titana
6. aaragómá yaayarammá aónama
aúyánámá ítáraiye, "átê ôri umá
kéinaqa naananamá taáqa itániye.
tíkainaqa nánáare." téna kúqtúma
naráiyé. 7. nátukena awaikómá
ámítana wemá nátukaitata yetí
yaákoma yarótáguraayata ítaraayana
unáákáqtóma íma wáitata aónaraaye.
aónareta ánama matéta arááqtaqta
umá yaa-ána-waqtoma taroq-umá
itááye.

énáinaraqa Aánûqtu yópáqá uréire
uráitata Ááqtaama 8. wenánáákote
Aánûqtuni aagómá ítáreta wekáké
kóureta yaayúqnoháqá pékuraaye.

4. pékuraayana Aánûqtu waagómá
 ááyaraiye, "náakaraqa máano?"
 titana 10. waagómá tiráiyé,
 "enaágómá ítáraunana ketí unaákáqtôma
 íma wáitana taáqa karáitaqa kemá
 pékuraune." titana 11. Aánûqtu
 tiráiyé, "náawa 'ení unaákáqtôma
 íma wáiyé' timá-míkaiyo?" téna
 tiráiyé, "kemá móra-yaayaraqtabama
 timá-míkaune 'ínaao!' tiráuna
 narááno?" titana 12. Ááqtaama
 tiráiyé, "emá maa-ninnímá
 tímîkaanana wemá yaayarámma
 tímîkaitaqa naráune." titana
 13. Aánûqtu aaragóqtábámá tiráiyé,
 "nôra itana urááno?" titana
 aaragómá tiráiyé, "iraakabayaamma

kemmá makátíkaqa kaaqarí tiráitaqa
 kemá taáqa ítáreqa kúqtúma naráune."
 titana 14. Aánûqtu iraakabayaakó-
 qtábámá tiráiyé,
 "kaaqarí tiraánaboqa
 wemmá makákáánaboqa
 marabí amúpake uréire ínóne.
 káitôgoma náiq-naiq ínóne.
 15. emá maan-nínnikóní namurommá
 auránóne.
 en-aráaqa wen-iyapogoni namurommá
 aurániye.
 wen-áítagekumma ikámínóne.
 en-aqnómmá ikamíniye."
 16. téna aaragóqtábámá tiráiyé,
 "kemá túnaboqa
 emá aú-aikaraqa iyápóma
 marakánóne.

marakáinana aîqa ôri ina
ení awaikóqtábámá aráama
maránóne.
enawaikómá ení kawaánaqa
aurániye."

téna 17. Ááqtaaqtabama tiráíye,
"en-ánaakoni wataáama ítáranaboqa
ínai-yaayarama naráanaboqa
miráuma ónúne." téna tiráíye.

"emá miráuma uráanaboana
maramá taiq-íniye.
marabíké emá aáwaqa mayaána
aú-aikaraqa náiq-naiq ínóne.

18. áwáábíqyataaqa námagaraqa
marabí karuína
arammá karaanóbáké mamá nanóne.

19. áa yáina yómmá yoráanaboana
ábô ôri umá kégaina
aagaq-naagáq tiq-tiq ínóne.
aati-aatimá emá miráinone.
mirá-umatuwe puínóne.
mararáqá emmá taróq-urauna
emá móragaraqa maramá auránóne."

titana 20. Ááqtaama wen-ánaakoni
áwîqa Ébaa yaráitana wemá maqte-
kaayukagoni anóama aukáíye.

21. Aánûqtu waiwaakoni aúwaratima
maténa unáákáqtôma taróq-uréna
yenákátí unáákáqtôma umaikáraiye.

22. Aánûqtu tiráíye, "Ááqtaama
íraqó-qtaqtaaqtabama tai-yaqtaaqtabama
ítáraipoana kekaákámmá aukáíye.
ípui-yaayarama nainabo." titana

23. Ááqtaama íma nanéna yópáké
 kóitana Áánûqtu tiráíye, "kóaa!"
 titana kóuraiye. Írêna-yopake
 kóurena káqo-qtomma kéyoraiye.
24. Áánûqtu kawáá-urái-nakoqtabama
 tiráíye, "keráwáqá ípui-yaayarama
 kawáá oro." tena yáámmá yímíkaitana
 yáákáké autammá kéitata ípui-yaayarama
 kawáá urááe.

áqnaáe-kanaama is a translation of
 Genesis chapters one through nine into the
 Usarufa language of the Eastern Highlands
 of New Guinea. This translation is based
 on the text of the English abridgement
 produced by the Summer Institute of Ling-
 uistics and on the English text of the Torah
 produced by the Jewish Publication Society.
 The translation was done by members of the
 Summer Institute of Linguistics.

Translators - Darlene Bee
 Vida Chenoweth